

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 2. Vtrum ens rationis in complexo obiectiuo partium inter se
pugnantium consistat, quantum singule, nulla dempta, veræ, & reales
sunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

Recognoscantur dicta de natura iudicij negatiui
suprà disp. 2. q. 4. citata.

22 Duodecimo colligitur: quomodo sit resoluenda
ea quæstio. An aliæ potentia ab intellectu faciant
entia rationis. Circa quam Soar. *disp. 54. Metaph.*
sect. 2. docet, neque sensus, neque voluntatem en-
tia rationis facere posse, excepta imaginatione hu-
mana, quæ, inquit, ea, quam habet, vi componen-
di species simplices, quas accepit à sensibus, fig-
menta quædam tum possibilia, tum etiam impossi-
bilia, formare potest. Consentit Rub. *tract. de ente*
rationis. At Petr. Hurt. *disp. 19. Metaph. §. 84.*
Semiglet. *disp. 1. log. quæst. 6. Ouid. controuers. 12.*
Metaph. punct. 6. & alij Recentiores opinantur ab-
solutè, per nullam aliam potentiam potentiam, præ-
ter intellectum effici posse entia rationis. Ariag.
verò ex aduerso *disp. 6. Metaph. sect. 3.* tum sensibus
tam externis, quam internis tum etiam voluntati
tribuit virtutem effectuum entis rationis. Ego as-
sero primò: ens rationis à nulla potentia appetiti-
ua fieri posse immediatè: tum quia nulla potentia
appetitiua trahit ad se, sibi que præsens reddit obie-
ctum, prout opus erat, ut in illa existentiam inten-
tionalem acquireret sibi ens rationis, iuxta superius
dicta; cum potius ex suo modo tendendi in obie-
ctum feratur: tum quia omnis potentia appetitiua,
dum fertur in aliquod ens rationis necessariò sup-
ponit illud iam factum per actum potentia cognos-
citiua præuium, quo tale ens rationis ipsi proponi-
tur; atque ita illud facere nequit, iuxta doctrinam
datam *nuper numer. 29.* Dico autem *immediatè*:
quia mediatè mouendo intellectum ad cognoscen-
dum bene potest voluntas nostra concurrere ad ef-
fectionem eius rationis, iuxta doctrinam statutam
suprà disp. 7.

23 Secundo assero, per nullum sensum fieri posse en-
tia rationis supposititia: quia nullus sensus, ut est
certissimum, cognoscit per species alienas, & in sub-
stitutis alienis, prout ad faciendam talia entia ratio-
nis necessarium erat, iuxta dicta.

24 Tertiò assero, per sensum internum passim à no-
bis fieri entia rationis ficta quoad existentiam: pas-
sim enim imaginamur tum in somnis, tum in vigi-
lia varia figmenta existentia, quæ aut non existunt,
aut nunquam extiterunt, ut nemo est, qui non ex-
poriatur. Bruta etiam animalia suâ imaginatione
similia entia rationis facere, dubitandum non est,
cum sæpè in suis apprehensionibus fallantur, ut
etiam constat experientiâ. Nec refert, sensum in-
ternum nullas alias habere species præterquam ac-
cidentium sensibilibus, ut verè nullas alias habet:
Tum quia per eas in memoria asservatas potest con-
cipere ut existens, quod iam non existit: Tum ma-
ximè, quia vi, qua pollet, eas quodammodo mis-
cendi in ordine ad imaginandum, monstruosa quæ-
dam phantasmata passim confingit, quæ neque ex-
titerunt vnquam, neque vnquam existent, ut ex-
perimur. Quomodo autem fiat huiusmodi mixtio,
æque fictio, potissimum circa sensibilia communia,
quæ ad vnâ tandem præsentiam localem reuocan-
tur, ex dictis à nobis *suprà disp. 1. q. 2.* cuique com-
pertum fiet. Recognoscantur.

25 Quartò assero contra Soar. & Ariag. *ubi suprà*,
per sensum internum nullum figmentum impossi-
bile confingi posse: quia sensus internus nullius fig-
menti impossibilis habet speciem propriam; cum
solum habeat species proprias accidentium sensibi-
lium per sensus externos; per speciem autem alie-
nam nihil valet concipere subrogando vnum obie-
ctum pro alio, ut concipit intellectus. Et quamuis

sensibilia propria, quorum tantum proprias spe-
cies habet sub sensibilibus communibus, hoc
est sub præsentis localibus, quæ nunquam ha-
buerunt possit concipere fingendo eiusmodi præ-
sentias, illæ tamen non impossibiles, sed possibiles
sunt dumtaxatque subinde finguntur quoad existen-
tiam. Quæ omnia ex dictis *loc. cit.* vniciue illa re-
colenti constabunt.

Quintò denique assero: per sensus etiam exter-
nos, præsertim per visum confingi quoad existen-
tiam entia rationis; inde enim nascitur, ut fallan-
tur; uti quando obiectum videtur in loco, ubi non
est; quod est concipere præsentiam obiecti verè
non existentem. Quomodo autem eueniant falla-
ciæ huiusmodi, & quomodo species proprii sensi-
bilis à sensorio, cui est impressa determinetur ad
producendam sensationem sensibilibus communis tum
existentis, tum etiam sæpè non existentis, atque
adèd ficti *loc. cit.* etiam est explicatum, ubi viden-
dum. Ex quibus contra Ariag. constat, per sen-
sum externum nullum figmentum impossibile con-
fingi posse. Porro quæcunque figmenta quoad
existentiam confinguntur per sensus internum, &
externos: improprie dicuntur entia rationis; cum
non habeant suum esse fictum à ratione, seu intel-
lectu; sed in hoc herendum non est, cum sit quæ-
stio de nomine.

QVÆSTIO II.

*Utrum ens rationis in complexo obiectino par-
tium inter se pugnantium consistat, quarum
singula, nulla dempta, vera,
& reales sint.*

Affermat Herice *1. part. tract. 1. disp. 8. cap. 1.*
27 dicens: ens rationis nihil est aliud, quàm to-
tum quoddam inexistibile, ut obicitur menti, licet
alias constet ex partibus realibus. Vnde essentiali-
ter constat tum ex re repræsentata, tum ex ipsa re-
præsentatione extrinseca rebus in esse rei; essen-
tialis verò quatenus est ipsa coniunctio, seu appli-
catio entis realis alteri, cui repugnat coniungi, &
applicari; ita ille, quem non pauci Recentiores
sequeuti sunt. Recidit autem sententia hæc in impu-
gnatam à nobis *suprà disp. 1. q. 2.* Recentiorum
dicentium, ex parte obiectorum nihil omnino co-
gnoscibile esse ab omni ente possibili condistin-
ctum, atque ita impossibilitatem impossibilium in
eo consistere, quod ipsa obiecta possibilia cognos-
cibilia sint per cognitionem necessariò falsam, id
est, intentionaliter coniungentem terminos repu-
gnantes, aut diuidentem necessariò coherentes.
Supponere enim videtur sententia hæc, sola obie-
cta quoquo modo impossibilia esse entia rationis.
Est autem sermo in hac quæstione de ente rationis
fictio, non de supposito, de quo ne meminerunt
quidem, qui illam tractarunt.

Propositio 1.

Impossibile est, ens rationis inexistibile ex plu-
28 ribus merè realibus confingi ab intellectu media
cognitione applicante, siue coniungente illa, ut di-
cebat Herice.

Ita sentiunt omnes reliqui Doctores præter ip-
sum Herice, & Recentiores eum sequutos. Proba-
tur autem primò: quia impossibile est, essentiam
B b 4 compo

compositam habere *esse* realiter, quin omnes partes eius tale *esse* habeant, & vice versa, habere omnes partes, quin habeat essentia, ut constat ex *prop. 9.* demonstratā *supra disp. 9. quest. 5.* Ergo si omnes partes obiecti, & cognitio illas attingens (cuiuslibet demum naturae ea esse dicatur) *esse* habent realiter, uti supponitur, impossibile est, ut essentia composita ex toto obiecto, & ex cognitione realiter non habeat *esse*, aut aliquid non habens *esse* realiter includat in se: alioquin non omnes partes eius haberent *esse* realiter, uti supponitur. Repugnat ergo ens rationis realiter non habens *esse*, nedum inexistibile ex partibus merè realibus, realiterque subinde habentibus *esse* aut existentiale, aut possibile compactum mediā sui cognitione.

29 Dices: in *esse* rei tam cognitionem, quam omnes partes obiecti cogniti reales esse: at partes obiecti in *esse* obiecti complexum fictitium, & inexistibile dicit in suo cōceptu præter omnes partes reales obiecti, & cognitionem aliquid aliud, aut nihil? Si aliquid aliud, illud erit quoddam figmentum inexistibile obiectuum aliis obiecti partibus annumerandum, contra suppositionem, ut constat. Si nihil: Ergo ens rationis fictitium, & inexistibile ex partibus obiecti, mediā cognitione compositum, ipsissima est essentia composita ex partibus ipsis obiecti, & ex cognitione. Quam tamen realem; atque ad eò existibilem esse demonstratum est. Et quidem si *esse* reale, quod omnes partes obiecti, & earum coniunctiva cognitio habet, existentiale sit, ut in sententia Aduersariorum fatendum est esse, quoties per cognitionem fingentem coniungimus extrema existentia hoc pacto: *Angelus est homo. Deus est albus. Frigus calefacit*, &c. Quis non euidentissimè videt, ex talibus obiecti partibus, ex talique cognitione complexum inexistibile resultare non posse? Eset enim inexistibile totum, cuius omnes partes, à quarum aggregatō non differt existentes sunt actū. Quod quā euidenter repugnet, omnibus palam est.

30 Secundò probatur propositio. Quoniam vel ex parte obiecti datur aliquid habens *esse* obiectiue in cognitione, & non habens *esse* in se realiter; vel nihil tale datur. Si nihil tale datur (ut Aduersarij censent, dum asserunt, omnes, & singulas obiecti partes in se realiter habere *esse*: earum autem coniunctionem non dari ex parte obiecti; sed merè esse intentionalem ex parte cognitionis à cognitione ipsa indistinctam:) Ergo non datur ens rationis per cognitionem factum; utpote, quod iuxta definitionem habens *esse* in cognitione obiectiue debet realiter in se non habere *esse*. Si verò aliquid tale datur ex parte obiecti. Ergo iam non omnia, quæ includit obiectum sunt entia realia habentia realiter in se idem *esse*, quod obiectiue habent in cognitione, ut Aduersarij affirmant. Dicent, omnia distributiue sumpta esse entia realia, coniunctum autem eorum indiuisum sumptum esse ens rationis. Sed contra est: quod redit argumentum præcedens, quo manifestè demonstratur repugnare ut omnes, & singule partes essentiae compositae, nulla demptā, habeant *esse* realiter, & illud non habeat essentia ipsa.

31 Tertiò probatur propositio: quia licet oppositio sententia in entibus rationis compositis posset videa-

ri verosimilis, in simplicibus nullomodo potest habere locum: quandoquidem obiecta prorsus simplicia ex pluribus partibus inter se pugnantibus, quas non habent, neutiā dici possunt esse composita: ut est notissimum. Dari autem entia rationis, quæ sint obiecta prorsus simplicia, non videtur negabile. Quoniam dum aliquis inter preterendum illud Script. 2. Reg. 7. *Non est similis tui, neque est Deus extra te*, simplici apprehensione concipit alium Deum, quem esse negat, distinctum à vero Deo nostro, simplicem quamdam chimeram effingit procul dubio ex pluribus partibus veris nullatenus obiectiue compactam; siquidem Deus ille inexistibilis, neque ex vero Deo extra quem concipitur, neque ex aliis entibus, aut partibus veris concipitur vilo modo compositus, cum concipiatur simplicissimus perinde, ac verus; quasi numerice dumtaxat distinctus ab illo. Ecquis negat, me talia figmenta prorsus simplicia posse mente formare?

Quartò probatur: quia, ut constat ex dictis *quest. 1.* ens rationis fictitium, de quo tractamus, idem est, atque obiectum, quantum est ex se falsum, seu iudicabile iudicio falso ab intellectu, qui falli potest: huiusmodi autem falsitatem solum habere potest obiectum illud, quod tantum habet *esse*, dum intellectui obicitur: quia in se realiter non habet esse, quale non est obiectum, in quo Aduersarij dicant consistere ens rationis, ut conitat ex dictis.

Quintò probant præsentem propositionem, quæ cumque *supra disp. 11. q. 2.* pro prima eius propositione probandā tradita sunt. Recognoscantur. Tum ex dicendis circa sequentem planiora adhuc, & euidentiora fient, quæ circa illam dicta sunt. Adde Aduersariorum sententiam ex eo etiam falsam esse, quod supponit, nullum posse dari ens rationis, quod non sit inexistibile, siue impossibile, cuius oppositum à nobis *q. 1.* statutum, atque probatum est.

Verum, præter illa, quæ iam diluimus *quest. illa 34. 2. citata* adhuc contra doctrinam nostram, communemque solet opponi primò. Intellectus noster non habet species obiectorum impossibilem: ergo possibilea dumtaxat potest concipere. Nego consequentiam: quia, ut per species alienas accidentium sensibilem, quas solas habet, cetera cuncta possibilea, quorum non habet species, potest concipere, ita, & impossibilea potest. Adde, obiectorum etiam impossibilem dari posse proprias species, ut ex dictis *disp. 11. q. 2. proposit. 3.* colligitur, & ex dicendis in sequentibus amplius constabit, quamuis nobis non dentur pro statu præsentis, sicut nec obiectorum possibilem, quæ non intrans per sensus. De quo multa sunt dicta *supra disp. 1.*

Secundò opponitur. Cognitioni sumit suam speciem, & perfectionem ab obiecto: Ergo hoc quid reale esse debet; alioquin nequibit tribuere speciem & perfectionem cognitioni. Respondeo, eatenus solum dici cognitionem sumere suam speciem, & perfectionem ab obiecto, quatenus per ordinem ad obiectum, cuius representatio est, habet esse talis naturæ, & tantæ perfectionis: hoc autem modo etiam ab obiecto fictitio potest suam speciem, & perfectionem sumere: quia obiecti fictitij potest representatio esse: atque ita in ordine ad illud talem naturam, & tantam perfectionem habere.

Tertiò opponitur. Qui iudicat, hominem esse equum, non concipit inter hominem, & equum identitatem fictam: quia cum identitas hominis, & equi

equi verè sit ficta iudicium euaderet verum; & tamen est falsum. Ergo concipit identitatem veram, repugnantem tamen homini, & equo: quo fit, ut iudicium eis illam applicans euadat necessariò falsum. Egregium sophisma. Respondeo. Qui iudicat, hominem esse equum, concipere identitatem secundum se quasi esset vera, quæ quia talis non est, ab ipsa sui conceptione tendenti in illam quasi veram euadit ficta. Quo fit, ut sit falsum dictum iudicium; tamen sit verum aliud reflexum de eadem identitate prout ficta. Itaque dictum iudicium falsum identitatem fictam habet pro obiecto non reduplicatiue prout fictam; sed secundum se quasi veram, cum tamen non sit vera.

Propositio 2.

37 Impossibile est, obiectum aliquod ens rationis fictitium esse; nisi vel totum, vel aliqua pars eius quid fictum, seu non reale sit.

Si enim nec totum, nec pars eius quid fictum sit, non habebit tantum esse obiectiue in intellectu, prout ad ens rationis requiritur, sicut satis constat ex dictis circa propositionem primam. Itaque si obiectum est simplex, ut sit ens rationis fictitium, totum debet esse fictum quoad illud esse siue existentiale, siue quiditatum, secundum quod est ens rationis, iuxta dicta 9. 1. Si autem obiectum est complexum, ut sit ens rationis fictitium, aliqua saltem pars eius debet esse ficta quoad esse, secundum quod est ens rationis intelligendo nominis partis, ut semper intelligimus, etiam unionem, seu coniunctionem, siue colligationem partium cuiusvis generis.

38 Sed dicit aliquis. Aliqua sunt obiecta complexa impossibilia, & chymica, quorum omnes partes distributiue sumptæ possibiles sunt, ut patet in coalescentibus ex extremis metaphysicè oppositis siue contradictoria, siue contraria oppositione. Ergo & poterunt esse obiecta complexa fictitia, quorum nulla pars sumpta seorsim fictitia sit. Concesso antecedente, nego consequentiam. Quia, ut constat ex vniuersali doctrinâ traditâ, & demonstratâ supra disputat. 9. quæst. 5. 1. propositio. 6. & seqq. prædicatum impotentis existere, in quo consistit, aliquid esse impossibile ex genere eorum prædicatorum est, quæ possunt conuenire essentia compositæ sumptæ indiuisum, quin vlli eius parti conueniant sumptæ seorsim. Prædicatum verò habendi esse in mente tantum obiectiue, in quo consistit aliquid esse fictitium, siue fictum, ex genere aliorum prædicatorum est, quæ essentia compositæ conuenire non possunt, quin alicui saltem parti eius seorsim acceptæ conueniant, ut & ex se satis est manifestum, & ex demonstratis loc. cit. & circa propositio. 1. dictis facile quisque demonstrabit.

39 Quæ cum ita sint, colligitur primò. Qui concipit complexum impossibile, cuius omnes partes sumptæ seorsim sunt possibiles præcisè ut impossibile nullum efficere ens rationis: quia nihil fingit, cum tale obiectum verè sit impossibile. In chymicis enim impossibilibus dari suas obiectiuas veritates citra omnem fictionem conceptibiles vniuersaliter est statutum 9. 1.

40 Secundò colligitur. Tunc solum fieri ens rationis concipiendo complexum impossibile, cuius omnes partes sunt possibiles, quando aliquod prædicatum obiectiuum adiungitur illi, quod verè non habet, ut si concipiatur possibile, vel actu existens. Talis enim possibilitas, vel existentia fictitia, atque adeò ens rationis erit. Potest autem fingi possibile

per potentiam fictam ad existendum attributam ipsi indiuisum, vel per potentiam fictam attributam cuilibet parti eius ad coexistendum alteri. Similiter potest fingi existens aut per existentiam fictam ipsi indiuisum attributam, aut per existentias attributas eius, quarum aliqua necessariò erit ficta, cum omnes simul nequeant existere. Quod si ad faciendum ens rationis circa complexum ex partibus possibilibus, quod independentè omnino à sui cognitione suapte natura propter suarum partium oppositionem impossibile, atque adeò inexistentiale est, requiritur, ut ex parte obiecti aliquod prædicatum fictum ei adiungatur; multo magis id requiretur ad faciendum ens rationis circa alia complexa, quæ independentè à sui coniunctiua cognitione iuxta Aduersariorum sententiam, neque impossibilia, neque inexistentia sunt, per talemque sui cognitionem euadunt talia; qualia sunt pleraque vbi ceteri Auctores ens rationis ex parte obiecti fictum agnoscunt.

Vnde tertio colligitur, quàm falsa, imò impicatoria sit Aduersariorum philosophia. Nam vel partes seorsim possibiles obiecti complexi sunt inter se re ipsa oppositæ; vel non? Si sunt oppositæ, independentè prorsus ab omni sui cognitione erit tale complexum inexistentiale suapte natura, cum sit veritas necessaria, tale complexum non posse existere. Quod si concipiatur existens, aut potens existere, nequibit non esse obiectiue ficta aliquo ex modis supra dictis eiusmodi existentia, aut potentia. Quo corruiat Aduersariorum doctrina. Si autem oppositæ non sunt, quocumque modo concipiantur, re ipsa potentes erunt simul existere, complexumque earum subinde existentiale erit. Quo iterum Aduersariorum doctrina ruit: iuxta quam certè partes complexi fictitij plerumque non esse oppositas re ipsa manifestum est. Consent enim, hoc complexum fictitium e. g. *Angelus est homo* nihil aliud includere ex parte obiecti præter Angelum, & hominem; tantumdemque consent de aliis huiusmodi, quorum extrema re ipsa manifestè non sunt opposita. Addunt tamen, euadere illa nihilominus fictitia, & inexistentia, siue impossibilia à cognitione intentionaliter coniungente, siue identificante ipsa extrema. Quod, quàm sit impicatorium in ipsis terminis, quis non clarè videt? Si enim esse fictitium, & inexistentiale complexum ex Angelo, & homine, aliud non est ab Angelo, & homine, & dicta cognitione; & tria hæc realiter sunt existentia, consequitur planè, aggregatum ex hisce tribus tum fictitium, & inexistentiale, tum verum, & existens esse, quod implicant manifestam contradictionem.

QVÆSTIO III.

An denominationes extrinsecæ, vel semiextrinsecæ sint entia rationis, aliquodve ens rationis inuoluant in conceptu suo.

42 Denominatiua dicuntur ab Arist. in libro *Prædicam. cap. 1.* Concreta adiectiua, quorum nomina suam etymologiam trahunt à nominibus suarum formarum, ut *infusum* à *infusio*, *album* ab *albedine*, &c. Vnde iam vniuersaliter vsu introductum est, ut subiectum cuiusvis concreti adiectiui à formâ ipsius concreti denominari dicatur, atque adeò etiam à fundamentis, quæcunque illa sint, vnde nostro modo concipiendi desumitur, seu concipitur talis